

Arbetshäst

i tätortsnära
naturmarksskötsel
2007

Sollentuna kommun

Arbetshäst i tätortsnära naturmarksskötsel

Innehåll

Bakgrund	3
Projektbeskrivning	3
Åtgärder i projektet	4
Beskrivning av utförda åtgärder	5
Tabell: Beskrivning av åtgärder	5
Redovisning av använda redskap	6
Utvärdering	9
Fornlämningar	9
Trädfällning enstaka träd	11
Gallring i bryn	12
Gallring i bostadsnära skog	12
Gallring i ungskog	13
Gallring i äldre skog	14
Gallring i strandskog och våtmarker	15
Trädfällning utmed motionsspår och promenadstigar i bebyggelsenära skog	15
Grässlätter ängsmark	16
Grässlätter vägkanter	17
Sammanfattning	18

SOLLENTUNA KOMMUN

UTGIVEN AV
SOLLENTUNA KOMMUN

TEXT: RIKARD DAHLÉN,
JONNY NORD

FOTO: RIKARD DAHLÉN
STEFAN ÖRTENBLAD sid 2,
3, 6b, 7a,b, 8a, 10, 11, 17a, 18,
19a och b.

LAYOUT: MONICA ERIKSSON, ILLUME

SOLLENTUNA KOMMUN HAR FÅTT
BIDRAG FRÅN LÄNSSTYRELSEN,
LOKALA NATURVÄRDSÅTTSNINGAR
2006 FÖR ATT ANVÄNDA ARBETS-
HÄSTAR I TÄTORTSNÄRA NATURMARK.

YTTERLIGARE INFORMATION:
RIKARD DAHLÉN
TEL 08 - 579 215 02

Bakgrund

Sollentuna kommun har fått bidrag från Länsstyrelsen för Lokala Naturvårds-satsningar 2006 för att använda arbetshästar i tätortsnära naturmarksskötsel. Arbetet har enligt ansökan utförts under 2006 och 2007. I utvärderingsdelen kommenteras också åtgärder utförda 2008.

Projektbeskrivning

Syftet med projektet "Arbetshäst i tätortsnära naturmarksskötsel" är att genomföra att antal olika småskaliga naturvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark. De moment som testas är bland annat slåtter av gräsmark, gallring på fornlämningsområden, landskapsvård i skogsbryn, gallring och plockhuggning i bostadsnära skogar. Huvudansvarig för projektet är Sollentuna kommun/naturvård som förvaltar kommunens naturreservat och naturmark intill bebyggelse. På en av kommunens arrendegårdar finns sedan några år nordsvenska arbetshästar som används i projektet.

Skogsbrukets metoder med stora maskiner och stora uttag är inte lämpliga vid mindre landskapsvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark. Många mindre skötselinsatser får stå tillbaka pga att maskiner för utkörning kräver utrymme och kör sönder marken. Dessutom är kostnaden stor att få ut maskiner för små uttag.

Ett viktigt mål i all tätortsnära naturmarksskötsel är att sprida kunskap och engagemang till de boende. Genom att använda häst vid skötselåtgärder och utkörning av virke skapas goda förutsättningar till dialog och kunskapsspridning. De senaste årens historiska bruk av åkermark med hästdragna redskap i det historiska odlingslandskapet mellan Bög och Väsby gård har visat att hästen är en god spridare av naturvårdens budskap. Hästen väcker intresse och blir en symbol för det småskaliga naturvårdsarbetet.

Projektet ska genom ökade erfarenheter och nytt kunskapsunderlag bidra till att småskaliga naturvårdsåtgärder används i kommunens naturvårdsarbete.

Jonny Nord, Nords Landskapsvård har utfört de körningar med häst som ingår i detta projekt.

Åtgärder i projektet

Projektet är indelat i två delar:

1. Användning av arbetshäst vid naturvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark.

Häst ska användas vid:

- Gallring och trädfällning på fornlämningsområden
- Landskapsvård med brynrojningar mm
- Gallrig och plockhuggning i skog
- Grässlåtter

Mellan 10 och 20 olika insatser ska genomföras och dokumenteras. Totala arbetsvolymen ska motsvara 2 månaders arbete (ca 320 tim).

2. Information, dokumentation och utvärdering av möjligheterna att använda arbetshäst i tätortsnära naturmark.

De erfarenheter som projektet ger ska dokumenteras och utvärderas. Resultatet ska kunna användas för fortsatta naturvårdsinsatser i Sollentuna kommun men även andra intresserade ska kunna ta del av erfarenheterna. En enkel sammanfattning och utvärdering ska skrivas för att ligga till grund för framtida prioriteringar och åtgärder med arbetshästar i naturvårdsarbetet. I utvärderingsdelen har även ett antal åtgärder som har utförts utanför projektet under 2008 utvärderats.

Hästen väcker intresse och blir en symbol för det småskaliga naturvårdsarbetet.

Beskrivning av utförda åtgärder

För att testa olika skötselinsatser har några olika områden valts ut. De har lite olika karaktär och medger därför en test av olika arbetsmoment och redskap. De moment som genomförs är gallring på fornlämningsområden, landskapsvård i skogsbryn, gallring och plockhuggning i bostadsnära skogar och slätter av gräsmark. Åtgärder i kursiv stil ingår i utvärderingen men inte med ekonomiskt bidrag i LONA-projektet.

Nr	Åtgärd	tim	Beskrivning	per
1	Gallring Trädfällning	52	Fornlämning och skogsbryn. Fornlämningsområde vid Kummelbyåsen. Stora granar fälldes och drogs upp till väg. Sly och mindre träd från skogsbryn kördes också ut.	Nov 2006
2	Trädfällning Slyröjning	12	Mindre skogsdunge intill Fagottvägen. Några granar och lite sly.	Dec 2006
3	Vindfällan	6	Granar som blåst ned på markerad led.	Jan 2007
4	<i>Gallring</i>	<i>46</i>	<i>Ung barrskog intill Väsby gård.</i>	<i>Feb 2007</i>
5	Gallring Trädfällning Slyröjning	54	Fornlämning vid Edsängen. Gallring av hassel och lövträd på fornlämningen. Trädfällning och slyröjning i bryn mot bebyggelsen.	Feb-mars 2007
6	<i>Grässlätter</i>	<i>26</i>	<i>Grässlätter med slättermaskin på ängsmark. Bortkörning av gräs.</i>	<i>Juli-aug 2007</i>
7	Trädfällning	3	Fornlämning vid Runstigen. Enstaka träd på fornlämning intill skola. Vindfälle på torpplats.	Aug 2007
8	<i>Grässlätter</i>	<i>8</i>	<i>Väggantsslätter med slättermaskin utmed grusvägar</i>	<i>Juli 2007</i>
9	<i>Grässlätter</i>	<i>26</i>	<i>Grässlätter med slättermaskin på ängsmark Bortkörning av gräs.</i>	<i>Aug-sep 2007</i>
10	<i>Trädfällning</i>	<i>14</i>	<i>Gallring gammal skog. Vindfälle torpplats.</i>	<i>Sep-okt 2007</i>
11	Trädfällning	20	Fornlämning Viby Ekbackar. Gallring av ek och fällning av träd som växer upp i kronorna på de stora ekarna.	Nov-dec 2007
12	Trädfällning	8	Enstaka träd på fornlämning Kungs Agnes hög. Torrbacksflora.	Nov 2007
13	Gallring strandskog	10	Edsviken. Gallring av bestånd intill strand vid Segeludden.	Nov 2007
14	Gallring och trädfällning lövskog	50	Gallring och trädfällning Sollentunaholm. Lövskog och strandskog på fuktig näringsrik mark.	Nov 2007
15	Gallring strandskog	16	Norrsviken. Trädfällning intill strand. Smal gångstig utmed stranden. Annerovägen	Nov 2007
16	Gallring bostadsnära	38	Gallring intill nya villor som byggs i Silverdal.	Nov-dec 2007
17	Skogsbryn Motionsspår	41	Fyndet. Gallring av bryn mot koloniområde och trädfällning utmed elljusspår.	Dec 2007
18	<i>Gallring fuktskog och ungskog</i>	<i>26</i>	<i>Plocka ut granar som växer in i lövsumpskog. Gallring av ung tallskog.</i>	<i>Jan 2008</i>
19	<i>Gallring tallskog</i>	<i>20</i>	<i>Gallring av tallskog som har föryngrats med frötallar. Hugga bort granar som växer upp i frötallar.</i>	<i>Feb 2008</i>
20	Trädvård bostadsområde	11	Parkmark. Köra ut delar av lövträd som har kapats på torra grenar i kronorna. Intill bostadshus I Silverdal	Mars 2008
21	Trädfällning trädgård	8	Parkmark. Köra ut träd och sly från restaurering av trädgården vid Klasro skolmuseum.	Maj 2008
22	Trädfällning bostadsområde	8	Parkmark. Träd som ska köras ut över nyanlagda gräsytor i bostadsområde	Maj 2008

Redovisning av använda redskap

Timmersax

Används när enskilda stammar ska flyttas kort sträcka.

*Gallring utmed
vandringsled.
Stammarna dras fram
med timmersax.*

Timmerkälke

Gammal traditionellt redskap för att köra ut stammar på snö.

*Timmerkälken används
när mindre volymer körs
och marken är snötäckt.*

Böljedrag

Används när några stammar eller enstaka större stammar ska transporteras ut till väg. Böljedraget kan transporteras tillsammans med häst i hästtransporten (transport för två hästar).

Böljedraget fungerar både på barmark och i snö. Stockarna kan lyftas upp med ett enkelt spel.

Griplastarvagn

Griplastarvagnen kan lasta både stammar och ris ut till väg. Vagnen kan ej transporteras samtidigt som hästsläpet till arbetsplatsen. Krävs att griplastarvagnen kör dit separat eller att hästarna körs i lastbil med griplastarvagnen på släp.

Griplastarvagn.

Slåttermaskin

Slätter av gräsytor på jämn stenfri mark.

*Slätter med
gammal hästdragen
slåttermaskin.*

Släpräfsa

Vid ihopsamling av gräs.

*Släpräfsan drar ihop gräs
på jämn stenfri mark.*

Utvärdering

Med hästarnas hjälp har vi genomfört olika småskaliga naturvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark. De moment som genomförts är gallring på fornlämningsområden, landskapsvård i skogsbryn, gallring och plockhuggning i bostadsnära skogsdungar och slätter av ängsmark. Några områden har lagts till under 2008 efter projektets slut. Erfarenheterna från dessa kommenteras också i denna sammanställning

Fornlämningar

Fornlämningarna ligger oftast på väl-dränerad mark med inslag av värdefull torrback flora. Trädbeståndet är glest. Öppen mark dominerar med enstaka eller grupper av buskar. Marken är ofta stenbunden.

Griplastarvagnen fungerar bra på fornlämningarna. Vid gallring och trädfällning ska båda stammar och ris köras ut. Stammarna läggs i botten på vagnen och mindre material som grenar och ris kan lägga ovanpå. Vagnen ger inga spår i marken om arbetet utförs på torr eller frusen mark.

Utkörning av stammar och ris från Kung Agnes hög.

Grenar och ris läggs i kanten av fornlämningen ut mot vägen för hämtning av lastbil.

Tabell: Fornlämningar

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
1	2006-11-03	Kummelbyåsen	6	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-06	Kummelbyåsen	3	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-07	Kummelbyåsen	3	gallring	griplastare	fornlämning
	2006-11-08	Kummelbyåsen	8	gallring	griplastare	fornlämning
	2006-11-23	Kummelbyåsen	4	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-24	Kummelbyåsen	6	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-27	Kummelbyåsen	8	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-28	Kummelbyåsen	6	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-29	Kummelbyåsen	4	gallring	Lunning	fornlämning
	2006-11-30	Kummelbyåsen	4	gallring	Lunning	fornlämning
5	2007-02-21	Edsängen	8	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-02-22	Edsängen	8	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-02-26	Edsängen	5	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-02-27	Edsängen	5	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-02-28	Edsängen	6	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-03-01	Edsängen	7	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-03-06	Edsängen	5	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-03-29	Edsängen	10	gallring/slyröjn	griplastare	fornlämning
7	2007-08-08	Viby	3	trädfällning	griplastare	fornlämning
11	2007-11-05	Viby ekbacken	8	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
	2007-11-06	Viby ekbacken	8	gallring/slyröjn	griplastare	fornlämning
	2007-12-10	Viby ekbacken	4	gallring/slyröjn	lunning	fornlämning
12	2007-11-07	Kung Agnes hög	8	gallring/slyröjn	griplastare	fornlämning

Lastning med griplastarvagnen.

Trädfällning enstaka träd

Vid trädfällning av enstaka träd i bostadsnära skog kan stammarna köras ut med böljedraget. Grenar, toppar och ris kan dras ut för hand om avståndet är kort. Kommunens arbetslag hjälper till med risdragning när enstaka träd fälls. Är avståndet till väg stort kan riset spridas ut i skogsmarken och förmultna på plats. Om hästköraren själv utför hela arbetet med att köra ut virke och ris utan hjälp från arbetslaget kan riset snaras och köras ut i risknippen. Är avståndet till avlägget mer än 20 meter vinner man tid på detta. En del ris lämnas alltid på lämpliga platser i närnaturen. Grenar och ris är en del av skogens kretslopp. Stigar, bryn och gläntor hålls fria från ris.

Torra döda träd i skogen som står nära hus eller stigar och som vi av säkerhetsskäl måste fälla brukar vi fälla och låta ligga okapade i skogen. Vindfällerna som är säkra kan också få ligga kvar om de inte ligger över stig. Med hjälp av häst och timmersax kan död ved flyttas inom skogen. Vid arbeten i mer parklik närnatur används griplastarvagnen för att köra fram riset till väg.

Gran som fällts dras ut med böljedraget.

Tabell: Trädfällning enstaka träd

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
2	2006-12-13	Fagottvägen	4	gallring	Lunning	park
	2006-12-15	Fagottvägen	8	gallring	Lunning	park
3	2007-01-23	Viby	6	vindfällerna	lunning	skog
20	2008-03-27	Silverdal	7	trädfällning	lunning	park
	2008-03-31	Silverdal	4	trädfällning	lunning	park
21	2008-05-14	Klasro	8	trädfällning tomt	griplastare	park
22	2008-05-15	Kvarnskogen	8	trädfällning park	lunning	park

Gallring i bryn

För att utveckla bryn till vackra flerskiktade bryn och för att gynna den biologiska mångfalden bör arbetet ske etappvis under ett antal år. De små uttagen gör att hästen kommer väl till användning. Åtgärder och erfarenheterna överensstämmer med beskrivningen av åtgärder på fornlämningar.

*I skogsbrynen kan
enstaka träd dras ut i
gläntor och mellan träd.*

Tabell: Bryn

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
17	2007-12-11	Fyndet	6	trädfällning/slyröj	lunning	bryn
	2007-12-12	Fyndet	8	trädfällning/slyröj	lunning	bryn
	2007-12-13	Fyndet	8	trädfällning/slyröj	lunning	bryn

Gallring i bostadsnära skog

Vid gallring eller trädfällning av enstaka träd i bostadsnära skog är information till de boende viktig. Anslag i området sätts upp innan arbetet ska utföras. Anslaget beskriver områdets natur, syftet med åtgärden och när och hur arbetet kommer att utföras. Här finns också telefonnummer om man ha frågor. När arbetet utförs ingår det i hästkörningen att stanna till och vara tillgänglig för de som passerar och kan tänkas ha frågor om arbetet. Denna inriktning har fått stor uppskattning av de närboende. De får tillfälle att höra mer om åtgärden och hästen blir en bra symbol för en hänsynstagande naturmarksskötsel.

Hästen ger tillfälle till dialog och kunskapsspridning.

Tabell: Trädfällning bostadsnära naturmark

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
16	2007-11-28	Silverdal	6	gallring/slyröj	griplastare	park
	2007-11-29	Silverdal	8	gallring/slyröj	griplastare	park
	2007-11-30	Silverdal	8	gallring/slyröj	griplastare	park
	2007-12-05	Silverdal	8	gallring/slyröj	griplastare	park
	2007-12-06	Silverdal	8	gallring/slyröj	griplastare	park
14	2007-11-13	Sollentunaholm	6	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-14	Sollentunaholm	6	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-15	Sollentunaholm	8	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-16	Sollentunaholm	8	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-19	Sollentunaholm	8	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-20	Sollentunaholm	8	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand
	2007-11-21	Sollentunaholm	6	trädfällning/slyröj	griplastare	Lövskog/strand

Gallring i ungskog

I uppväxande barrbestånd, både gran och tall, har vi som mål för gallringsåtgärderna att öka variationen i bestånden. Det gäller trädslagssammansättningen, åldersfördelning och täthet. Variation i biologiskt innehåll, områdets topografi, fuktighetsförhållanden och näringsförhållanden styr inriktningen på insatsen. Vi undviker att göra schablonartade åtgärder och vi vill inte bygga upp ett system av körvägar för skogsmaskiner. Huggningen utförs med motorsåg. Vid utkörningen kan vi följa naturliga gränser eller "smyga" in de smala körvägarna i terrängen. Huvudsakligen används griplastarvagnen vid utkörning efter en gallring. I tätare eller känsligare partier kan böljedraget eller timmersaxen användas för att ta fram stammar till griplastarvagnen. Vid korta transporter med kraftig lutning är böljedraget att föredra jämfört med griplastarvagnen. Efter utfört arbete är de smala körvägarna för hästen knappt synliga.

Tabell: Gallring ungskog

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
18	2008-01-11	Översjön	8	gallring ungskog	griplastare	skog
	2008-01-15	Översjön	4	gallring ungskog	griplastare	skog

Gallring i äldre skog

I medelålders till äldre barrbestånd, har vi som mål för gallringsåtgärderna att öka variationen i bestånden. Gallringen som bättre beskrivs som en plockhuggning utförs med motorsåg. Vid utkörningen kan vi följa de naturliga luckor som finns mellan träden. Vi använder huvudsakligen griplastarvagnen vid utkörning vid gallring. I tätare eller känsligare partier kan böljedraget eller timmersax användas för att ta fram stammar till omlastning där griplastarvagnen kan ta vid.

Äldre träd frihuggs och enskilda stammar dras ut med timmersax.

Tabell: Gallring i äldre skog

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
4	2007-02-07	Väsby	8	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
	2007-02-08	Väsby	6	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
	2007-02-12	Väsby	7	<i>gallring</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
	2007-02-13	Väsby	4	<i>gallring</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
	2007-02-16	Väsby	7	<i>gallring</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
	2007-02-19	Väsby	7	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
	2007-05-03	Väsby	7	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
10	2007-09-14	<i>torpplats</i>	2	<i>vindfälle</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
	2007-10-23	Väsby	8	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
	2008-03-02	Väsby	4	<i>gallring</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
19	2008-02-08	Fäbodavägen	6	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>
	2008-02-15	Fäbodavägen	8	<i>gallring</i>	<i>lunning</i>	<i>skog</i>
	2008-02-22	Fäbodavägen	6	<i>gallring</i>	<i>griplastare</i>	<i>skog</i>

Gallring i strandskog och våtmarker

I strandskog och våtmarker utförs gallringsåtgärderna för att öka de biologiska värdena. I strandskogen strävar vi efter en variation i innehåll och skiktning samtidigt som de olika strandsträckorna ska ha en karaktär som bygger på platsens förutsättningar. Insatserna i fuktiga miljöer görs främst under vintern när marken är frusen. I våtmarker har vi på flera platser återställt fuktighetsförhållandena genom att lägga igen diken och tagit bort en del av de granar som vuxit in efter dikningen. Några granar har lämnats kvar att successivt dö när vattennivån åter stiger. De är värdefulla för insekter och fåglar.

Tabell: Gallring strand/sumpskog

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
15	2007-11-22	Annerovägen	8	trädfällning/slyröj	lunning	strand
	2007-11-23	Annerovägen	8	trädfällning/slyröj	griplastare	strand
13	2007-11-08	Segeludden	6	gallring/slyröjn	griplastare	strand
	2007-11-09	Segeludden	4	gallring/slyröjn	griplastare	strand
18	2008-01-22	Översjön	6	<i>gallring sumpskog</i>	<i>griplastare</i>	<i>sumpskog</i>
	2008-02-01	Översjön	8	<i>gallring sumpskog</i>	<i>griplastare</i>	<i>sumpskog</i>

Trädfällning utmed

motionsspår och promenadstigar i bebyggelsenära skog

Vid fällning och utkörning av träd som växer in kring ledningar och belysningsstolpar på motionsspår har griplastarvagnen fungerat bra. De preparerade spåren bär häst och vagn bra och bredden på spåren räcker bra för vagnen. På promenadstigar på skogsmark intill bostadsområden kommer också griplastarvagnen fram. Vid nyanläggning och skötsel av befintliga motionsspår och promenadstigar i skogsmark försöker vi hålla den grusade bredden så smal att inte bilar lockas att köra in. Vi har på flera platser problem med olaglig tippning, plundring av stulna bilar, kabelbränning mm. När vi använder häst för utkörning behöver vi inte öppna upp på samma sätt som vi måste göra för en traktor eller skotare.

Griplastarvagnen kan ta sig fram på de smala motionsspåren

Gallring utmed vandringsled.

Tabell: Gallring utmed motionsspår

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
17	2007-12-18	Fyndet	8	trädfällning/slyröj	lunning	motionsspår
	2007-12-19	Fyndet	8	trädfällning/slyröj	lunning	motionsspår
	2007-12-20	Fyndet	3	trädfällning/slyröj	lunning	motionsspår

Grässlåtter ängsmark

Slåtter med hästdragen slåtterbalk har utförts på gammal ängsmark och åkermark. På slät åkermark fungerar slåtterbalken bra. På ängsmark har vi tidigt på säsongen plockat bort nedfallna grenar, pinnar och annat som kan fastna i slåtterbalken. Stenar och stubbar har vi markerat med käppar. När det är dags för slåtter är gräset så högt att de annars kan vara svåra att upptäcka.

På åkermark kan gräset samlas upp med en släpräfsa. På mer stenig och ojämn mark har vi räfsat för hand. Höet har sedan hämtats med häst och vagn.

Grässlåtter på jämn mark med hästdragen slåttermaskin.

Gräset dras ihop med
släpräfsa.

Tabell: Grässlåtter ängsmark

Omr	datum	område	tim	moment	transport	markslag
6	2007-07-19	Väsby	4	transport gräs	bortkörning gräs ängar	
	2007-07-20	Väsby	8	transport gräs	bortkörning gräs ängar	
	2007-07-27	Väsby	4	transport gräs	bortkörning gräs vägkanter	
	2007-07-29	Väsby	4	transport gräs	bortkörning gräs åker	
	2007-08-03	Väsby	6	slåtter		ängar
9	2007-08-15	Väsby	9	transport gräs	bortkörning gräs ängar	
	2007-08-17	Väsby	6	transport gräs	bortkörning gräs ängar	
	2007-09-13	Väsby	6	transport gräs	bortkörning gräs ängar	
	2007-09-19	Väsby	5	transport gräs	bortkörning gräs ängar	

Grässlåtter vägkanter

Vägrenar utmed grusvägar har ofta en rik ängsflora. Med den hästdragna slåtermaskinen går det att slå vägrenen ut mot vägen. Kring stenar och ned mot diket har slåtern kompletterats med lie.

När gräset har torkat på plats och fröat av sig har det räfsats ihop i en sträng av en hövändare efter traktor. Som komplement utförs också manuell räfsning kring stenar.

Väggantsslåtter.
Slåtermaskinen kan
anpassas något efter
lutningen på vägrenen.

Tabell: Grässlåtter vägkanter

Omr	datum	område	tim	moment	markslag
8	2007-08-30	Väsby	8	väggantsslåtter	ängar

Sammanfattning

Sollentuna kommun har fått bidrag från Länsstyrelsen för Lokala Naturvårds-satsningar 2006 för att använda arbetshästar i tätortsnära naturmarksskötsel. Syftet med projektet "Arbetshäst i tätortsnära naturmarksskötsel" var att genomföra att antal olika småskaliga naturvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark. De moment som testats är bland annat slåtter av gräsmark, gallring på fornlämningsområden, landskapsvård i skogsbryn, gallring och plockhuggning i bostadsnära skogar.

Ett viktigt mål i all tätortsnära naturmarksskötsel är att sprida kunskap och engagemang till de boende. Genom att använda häst vid skötselåtgärder och utkörning av virke skapas goda förutsättningar till dialog och kunskapsspridning. Projektets erfarenheter ska bidra till att småskaliga naturvårdsåtgärder används i kommunens naturvårdsarbete. Några av fördelarna med att använda arbetshästar i naturmarksskötseln beskriv nedan:

A. Naturhänsyn

1. De småskaliga metoderna kan lättare anpassas till lokala förutsättningar och naturmarkens känslighet.
2. Hästen och de redskap som hästar drar fram virket på tar sig fram bra mellan träd, stenar och buskar. Inga breda körvägar behöver göras för att få ut virke och ris.
3. Flera alternativa vägar kan användas vid utkörning med häst. Vid sämre bärighet i marken kan trycket/slitaget sprida på flera olika vägar så att markskadorna inte blir så svårläkta.
4. De småskaliga metoderna passar bra när naturvårdsåtgärder ska utföras etappvis. Istället för att göra all gallring vid ett tillfälle för att få ekonomi på utkörning med stor skogstraktor kan gallringen utföras i etapper under några år. Naturen kan då successivt anpassa sig efter de nya förhållandena.
5. Hästdragen slåtterbalk kan användas på ängsmark med värdefull flora. Slåtterbalken passar inte bra i restaureringsskedet. Marken bör vara städad på kvistar. Stenar och andra hinder markeras inför slåttern. Efter körning med slåttermaskinen kan putsning ske med lie runt stenar, buskar mm.

B. Småskalighet

6. Hästen passar bra vid små insatser, när tex ett mindre område ska gallras på ett antal träd. Efter en dag med trädfällning kan hästen komma dagen efter och köra ut virket.
7. Hästen kan göra mindre insatser och sedan lätt flytta till nästa ställe och fortsätta där. Flyttning mellan olika arbetsplatser sker med personbil och hästsläp. Större maskiner vill oftast ha större volym på arbetet för att tycka att det är intressant att komma ut till en plats.
8. Hästarna står på en av kommunens gårdar och används för olika uppdrag inom naturvården. Arbetsinsatserna kan planeras efter årstid och väderlek. Om inte förutsättningarna är bra en viss dag får hästarna vila eller annan syssla. En förutsättning för denna flexibilitet är att ha en säkerhet i tillgången på arbetshästar.

C. Informationsspridning

9. Genom att använda häst vid skötselåtgärder och utkörning av virke skapas goda förutsättningar till dialog och kunskapsspridning. Hästen väcker intresse och blir en symbol för det småskaliga naturvårdsarbetet. Dialogen med de närboende ger ett ökat engagemang för naturmiljöns värden och skötsel. Informationen har spridits via kommunens hemsida, lokaltidningen, informationsanslag och muntligen på plats.

Arbetshäst

i tätortsnära naturmarksskötsel 2007

Sollentuna kommun har fått bidrag från Länsstyrelsen för Lokala Naturvårdssatsningar 2006 för att använda arbetshästar i tätortsnära naturmarksskötsel. Syftet med projektet "Arbetshäst i tätortsnära naturmarksskötsel" var att genomföra att antal olika småskaliga naturvårdsåtgärder i tätortsnära naturmark. De moment som testats är bland annat slåtter av gräsmark, gallring på fornlämningsområden, landskapsvård i skogsbyn, gallring och plockhuggning i bostadsnära skogar.

SOLLENTUNA
KOMMUN

